

2.

LÆRING FRA BESØGTE COWORK SPACES OG INNOVATIONSMILJØER

LÆRING FRA BESØGTE COWORK SPACES OG INNOVATIONSMILJØER

Frascatiprojektet undersøger potentialet i et fælles innovationsmiljø på tværs af kommune, erhverv, uddannelse og borgere. Derfor er det valgt at indhente viden fra forskellige miljøer, der henvender sig til brugere på tværs af kommune, erhverv, uddannelse og borgere på forskellig vis. Frascati-projektet har besøgt kontorfællesskaber, start up-miljøer, cowork spaces, biblioteker, erhvervsmiljøer, uddannelsesmiljøer, ungemiljøer og innovationsmiljøer, der herunder er kategoriseret i afsnit. Efter hvert afsnit er der en opsummering, der beskriver læring og anbefalinger, med fokus på fordele og ulemper i forhold til at skabe synergier mellem tværgående brugere. Beskrivelserne af de 11 forskellige besøgte miljøer er baseret på rundvisning, oplæg, interview og observation under besøget foretaget i 2018 og 2019.

KONTORHOTELLER/KONTORFÆLLESSKABER

Innovatorium, Herning

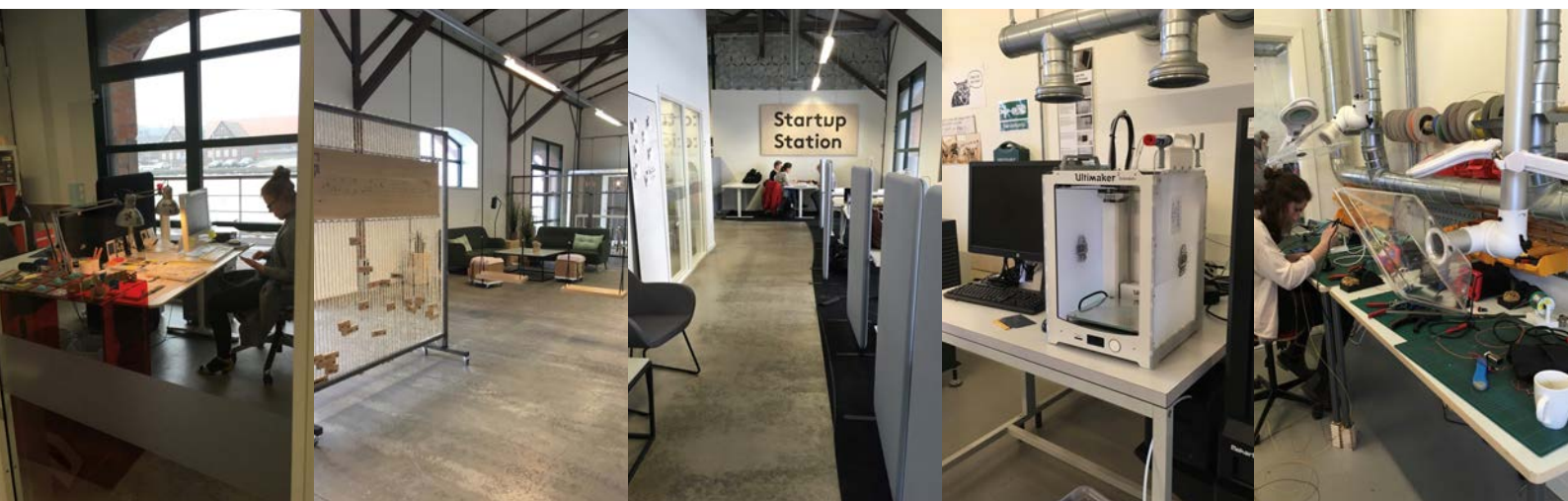
Innovatorium er et kontorhotel og inkubationsmiljø for talenter, startups, iværksættere, virksomheder og vidensaktører. Innovatorium er delt op med etablerede virksomheder og kantine/café nederst. Øverst en afdeling for unge startups under navnet Wildskab Startup Hub. Wildskab Startup Hub blev etableret efterfølgende, da Innovatorium havde svært ved at tiltrække unge startups til det etablerede miljø. Miljøet omkring Wildskab Startup Hub blev indrettet af brugerne selv for at skabe det miljø, der er attraktivt for de unge.

Pakhuset, Kolding

Pakhuset er kontorfællesskaber og dertil indrettede faciliteter. Pakhuset huser også det lokale erhvervsråd og Syddanske Forskerparkers nyeste SDU afdelinger, bl.a. værksteder samt et område til startups. Der er fællesfaciliteter både for SDU og kontorfællesskabet i midten dog uden mad og service, kun betalingskaffemaskine. Kaffen er for dyr for de studerende, så de kommer ikke naturligt op i fællesmiljøet og iværksætterne/de små virksomheder anvender ikke naturligt SDU's værksteder, så det fungerer som flere selvstændige kulturer i samme bygning. Der er ansat en vært, der skal skabe aktiviteter på tværs af de forskellige brugere af huset, som oplyser, at det ikke er en nem opgave.

Lejere i kontorfællesskabet er primært skrivebords-virksomheder, som oftest er den primære målgruppe for kontorfællesskaber. Lejerne har derfor ikke et naturligt behov for de studerendes værkstedsfaciliteter i den anden ende af bygningen.

LÆRING OG ANBEFALINGER

Læringen fra Innovatorium, Herning og Pakhus, Kolding var bl.a., at opdelingen mellem ung og i opstart eller etableret gør, at der er flere definerede kulturer i samme hus, der deler skarpt op. På den måde er miljøerne defineret ud fra en form for hierarki defineret af "alder". Opdelingen fremmer ikke umiddelbart synergierne og udvekslingen mellem de etablerede, de nystartede eller de studerende.

Resultater fra [erhvervsanalysen](#) af Skive udført af IRIS Group 2018, som Skiveegnens erhvervs- og turistcenter (herefter SET) fik lavet, viser, at erhvervet ønsker, at et innovationsmiljø i Skive skal være mere end et kontorhotel. Skives virksomheder, der ifølge analysen udgør 80 % af virksomhederne på Skiveegnen, ønsker et innovationsmiljø, hvor de kan samarbejde med både ungdomsuddannelserne og de videregående uddannelser, rekruttere og opkvalificere medarbejdere samt have adgang til fælles værkstedsfaciliteter.

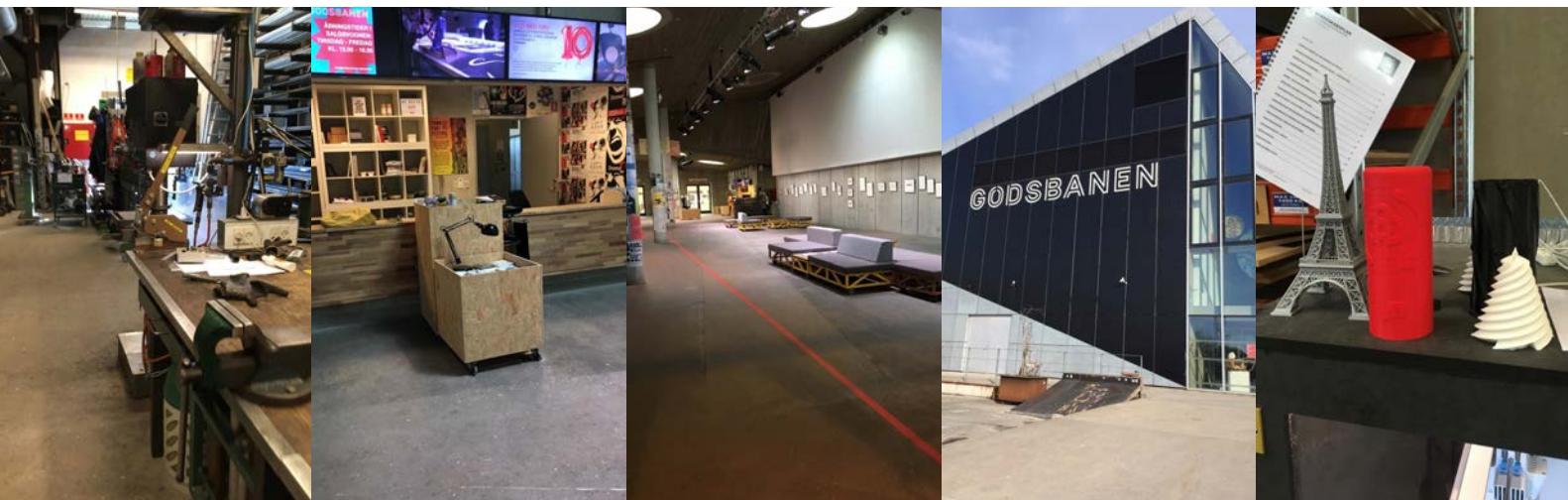
Anbefalingerne er bl.a., at synergierne skal tænkes ind i forhold til lejerne i bygningen, ved at brugerne har de samme behov/brug for udstyr på tværs, om end man f.eks. er studerende eller iværksætter. Derfor er det vigtigt, at indholdet designs efter behov på tværs af brugerne. Hvis ikke, kan der opstå interne kulturer, og det bliver dem og os, selvom der kun er få meter mellem. Denne kultur er svær at opbryde gennem facilitering alene, da organisering og indretning til målgrupper (erhverv eller studerende) modarbejder intentionen om synergieffekter og fællesskaber på tværs.

STØRRE OFFENTLIGE/PRIVATE INNOVATIONSMILJØER MED FACILITETER/VÆRKSTEDER

Godsbanen, Aarhus

Godsbanen er organiseret halvt privat og halvt offentligt, hvilket giver store fordele for et innovationsmiljø, der huser både kultur, iværksætteri og værksteder. Der er værksteder inden for keramik, metal, træ, grafisk tryk mm. som borgere, iværksættere, virksomheder, studerende mf. kan leje sig ind på. Der er værkstedsassistenter ansat på hvert værksted, som hjælper brugerne. De udfører ikke arbejdet, men hjælper til selvhjælp – derfor er konceptet ikke i konkurrence med erhvervsdrivende. Kulturorganisationer er blevet flyttet fra tidligere lokation til Godsbanen for at opnå synergieffekter samt etablere fordelene i stordrift.

Godsbanen har en cafe, der delvist er socialøkonomisk drevet i samarbejde med jobcentret. Størstedelen af dem der har været i praktik eller jobprøvning på Godsbanen får arbejde efterfølgende, så den del alene er en succes for kommunen. Godsbanen skaber nye partnerskaber, f.eks. skal den nye Arkitektskole ind for at opnå synergieffekter med miljøet. På udearealerne er der et område med mikrovirksomheder. Der kommer studerende og borgere langt ud over kommunegrænsen (helt fra Skiveegnen) for at udvikle deres projekter, anvende værkstedsfaciliteterne og være en del af miljøet.

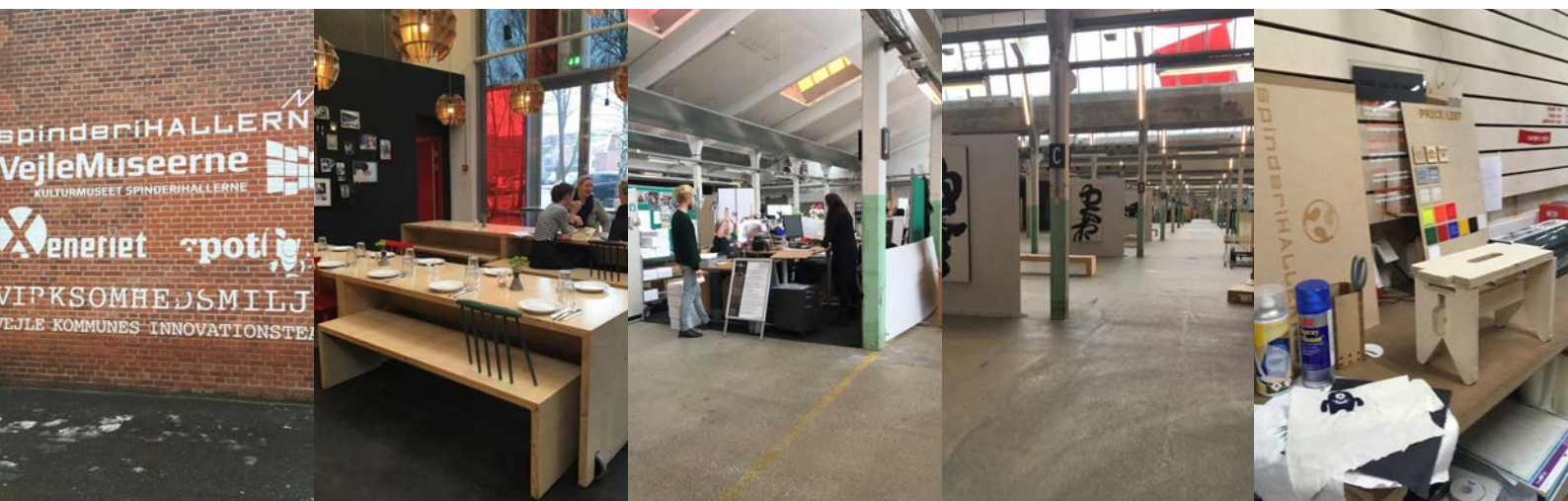

Spinderihallerne, Vejle

Spinderihallerne er 100 % kommunejet og er en stor del af kommunens brand og selvforståelse. I Spinderihallerne er der både kulturaktører, et museum, kommunale afdelinger og startups i det åbne miljø, hvor der også sidder foreninger, elever og studerende, der laver projekter. Der er et FabLab til prototypefremstilling med tilhørende onlinekurser fra MIT. Huset har en fælles cafe, der er socialøkonomisk drevet. På udearealerne er de i gang med at skabe mikrovirksomheder, der specialproducerer. Brugere af Spinderihallerne kommer fra flere andre kommuner end Vejle.

Ved inddragelse af både kommune, erhverv, uddannelse og borgere er der tænkt flere aspekter ind, som har en stor værdi for Vejle Kommune. Hermed menes det sociale, jobskabelsen, praktikanter, borgergrupper, fagfællesskaber, eksperimenter og partnerskaberne på tværs. Der bliver løst lokalsamfundsmæssige udfordringer, hvor kommunen kun inddrages minimalt – denne værdi er synlig og anerkendt, men svær at måle. Der opstår selvorganiserede

events, grupper og handlinger, der er med til at udvikle byen og dens borgere. Et eksempel er, hvordan en gruppe internationale Lego-medarbejdere, der kun er i landet for en periode, om aftenen bliver involveret i lokale projekter i Spinderihallerne.

LÆRING OG ANBEFALINGER

Læringen fra Godsbanen er i denne sammenhæng at skabe de rette partnerskaber med fokus på behov for de fælles rammer og faciliteter på tværs af kultur, erhverv/startups, studerende, kommunen og borgerne. Godsbanens anbefaling er, at man fra starten involverer de forskellige partnere og klart kommunikerer, hvor man er i processen. Godsbanen har dokumenteret hele deres proces på deres hjemmeside.

Læringen fra Spinderihallerne er bl.a., hvordan de opsnapper potentialer mellem brugerne og laver løbende tværgående eksperimenter, der udvikler sig til værdi enten i form af forretning, udvikling i kommunal eller uddannelsesmæssig regi samt borgerinitiativer. Som den tidligere innovationschef Lene Lawaritz udtalte fra sit skrivebord midt i Spinderihallerne, ville det aldrig ske, hvis man sad i egen afdeling på kommunen/en uddannelsesinstitution/eller virksomhed. Denne læring kan direkte videreføres som anbefaling til andre byer uanset størrelse.

COWORK- OG INNOVATIONSMILJØER MED ET FORMÅL SAMT FACILITETER/VÆRKSTEDER

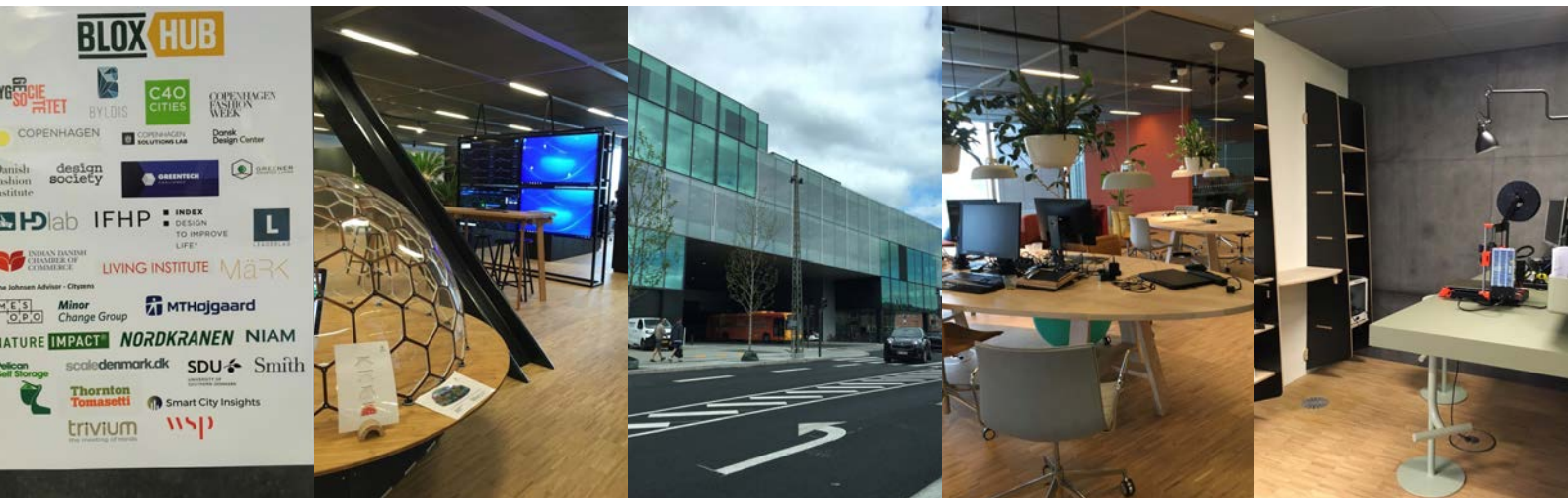
BloxHub, København

BLOXHUB er Danmarks nye base for fremtidens byløsninger med et coworking space i hjertet af København og et internationalt netværk, der består af virksomheder, organisationer og forskere inden for urbanisering. Over de kommende 30 år forventes verdens urbane befolkning at blive fordoblet. Det vil kræve en grundlæggende forandring i den måde, vi designer, bygger og tænker byer på. BLOXHUB er grundlagt med udgangspunkt i, at fremtidens løsninger kræver et langt tættere samarbejde mellem arkitektur, tech, design, byggeri, byudvikling og forskning.

BLOXHUB har forskellige digitale medier og prototypeværksteder, som er drevet af selvstændige udbydere. Dansk Arkitektur Center ligger i bunden af bygningen og er åben for offentligheden, ligeledes er BLOX EATS, bygningens cafe og restaurant både for medarbejdere

bejdere i BLOX og for offentligheden: BLOX EATS samler mennesker via måltider på en ny måde. Derudover er Fitness.dk også i bygningen, igen åbent for offentligheden og bygningens medlemmer.

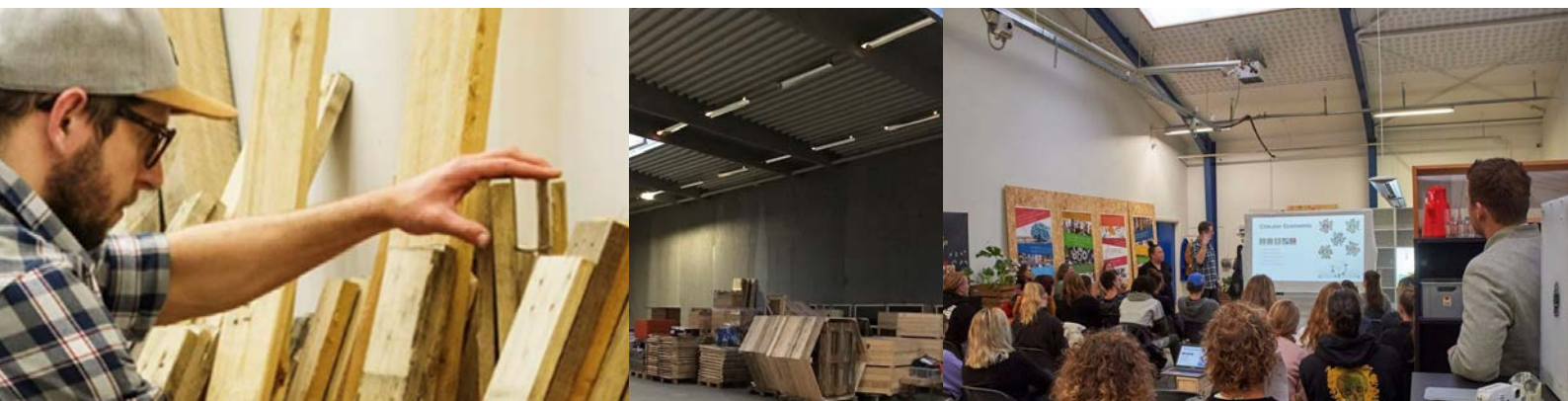
I BLOXHUB lejer brugerne sig ind på tværs af brancher, hvad enten de er små og nystartede eller store og etablerede. F.eks. sidder MT Højgaard side om side med mindre, agile virksomheder (og der er ikke vægge mellem dem), da MT Højgaard har brug for at følge med i, hvor de mindre, agile virksomheder bevæger sig hen, og de mindre virksomheder har brug for viden og erfaring fra de store etablerede virksomheder. Ligeledes er kaffemaskinerne, der er strategisk placeret flere steder i bygningen, det sted, hvor netværk og samarbejde om projekter ofte opstår.

Compas, Hedensted

Compas er et innovationsmiljø, der fokuserer på Cirkulær Økonomi og FN's verdensmål. I Compas, der er skabt via tværgående samarbejde mellem iværksættere, Hedensted kommune samt deres erhvervsråd, har startups og projekter lejet sig ind i en industribygning/lager og eksperimenteret sig frem til indholdet og forretningsmodellen.

Formålet med Compas er at tiltrække iværksættere og virksomheder, som ønsker at arbejde med cirkulær økonomi, til Hedensted Kommune for at skabe nye virksomheder, produkter og arbejdspladser i kommunen. Hos Compas er der iværksættere, virksomheder, studerende, håndværkere, ingeniører, praktikanter, folk i jobprøvning, erhvervsråd og offentlige instanser, der arbejder med at gøre væksten bæredygtig i Hedensted. Compas er derfor et ambitiøst bidrag til realiseringen af FN's 17 verdensmål. Som de skriver på deres hjemmeside "Flere iværksættere efterspørger koordinerede fællesskaber, viden og værksted til at starte deres produktion. Dette kræver partnerskaber/cirkulær økonomi".

Compas har opbygget flere "universer" herunder

- *Compas ReDo der er en second life materiale station, materialer i mængder, der kan genanvendes – som et grønt byggemarked.*
- *Compas Protech der er et digitalværksted/makerspace for industry 4.0, der gør det nemt at omsætte ideer til virkelighed.*
- *Compas Incuba er et cirkulært startupmiljø med fokus på iværksætter og vækst med fokus på cirkulær økonomi.*
- *Compas Ponic er et dyrkningsfællesskab med fokus på fremtidens dyrkning.*

LÆRING OG ANBEFALINGER

I forhold til BloxHub kan man lære meget om et specialiseret miljø henvendt til mange brugere på tværs af kommune, erhverv, uddannelse og borgere, som giver et åbent netværks mindset.

Her kan drages en reference til den internationale kæde WeWork og andre store coworking miljøer, der har samlet forskellige udbydere, der opfylder lejernes grundlæggende behov som mennesker og ikke kun udbyder det, der er relevant i forhold til arbejdet. Det har vist sig at være en god businesscase at gøre livet nemmere i sin helhed og ikke kun fokusere på det, der relaterer sig til arbejdet. Herunder kan nævnes bl.a. skole, fødevarer, tilhørende boformer, kultur, interessefællesskaber og motion.

I mindre byer/samfund behøver det ikke at være centralt styret, men koordineret eller organiseret imellem eksisterende udbydere. Ved at tænke brugernes generelle behov ind i en sammenhæng vil det gøre det mere overskueligt og nemmere at tiltrække den kommende generation på arbejdsmarkedet, der i højere grad vil arbejde som freelancere, men stadig har brug for attraktive faciliteter og fællesskaber.

Anbefalingen er dermed at give adgang for offentligheden i de dele, der giver mening (åbne arrangementer, cafe, udstyr, faciliteter og udstillinger mv.) med det formål at skabe kendskab til stedet og større udnyttelse af husets faciliteter både dag og aften. Selvom huset har én ejer, er der flere forskellige selvstændige udbydere af forskellige faciliteter og services i samme hus, der er indrettet efter synergier og lejernes tværgående behov.

Det, man kan lære af Compas inden for synergier er at dem, der lejer sig ind, har et fælles formål med deres arbejde: cirkulær økonomi og FN's verdensmål. Compas formål er meget synligt, og de skaber konkrete handlinger/produkter inden for formålet, cirkulær økonomi og FN's verdensmål. Det tiltrækker mange, der gerne vil inspireres og være en del af det fællesskab – og flere interessenter har sagt, at de gerne vil arbejde gratis, bare de kan være med. Da konceptet dækker et hul i markedet, hvor der er behov for at se konkrete handlinger inden for cirkulær økonomi og FN's verdensmål, begynder Compas at udvikle lignende miljøer uden for Hedensted bl.a. i Holstebro. Det vil være oplagt at udvikle lignende miljø i Skive, da der på Skiveegnen findes de aktører, der er brug for samt Skiveegnens historiske og aktuelle styrkeposition inden for bæredygtighed, FN's Verdensmål og grøn omstilling.

Ud fra læringen fra BloxHub og Compas kan det anbefales at skabe et fælles overordnet relevant formål med miljøet. Både fordi det i sig selv hjælper med tiltrækningskraften samt skaber synergier mellem de brugere, der allerede er i gang med et fælles formål. Dermed er brugerne relevante for hinanden og kan inspirere hinanden, hvilket kan være med til at sikre et åbent netværksmindset mellem brugerne.

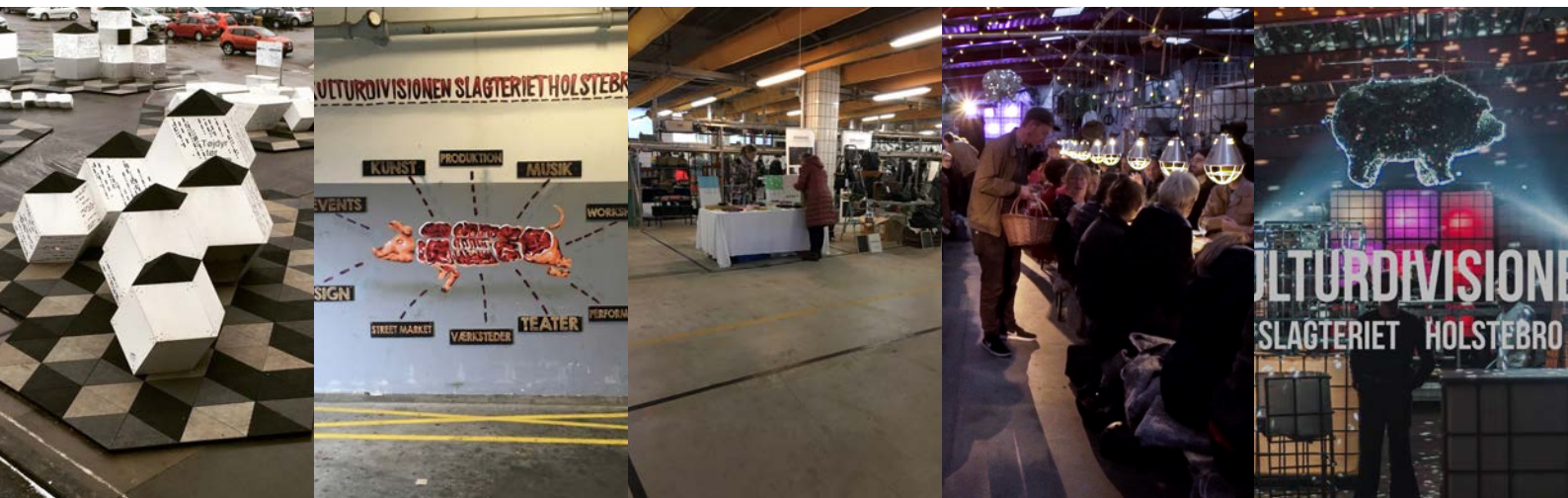
MILJØ SKABT AF DE UNGE

Kulturdivisionen slagteriet, Holstebro

På den gamle slagterigrund i Holstebro er der opstået et miljø skabt af de unge. Borgmesteren bad for 7 år siden eleverne på Dansk Talentakademi om at præsentere deres ideér på et byrådsmøde. Som Borgmesteren sagde, er det de unge, der bedst selv ved, hvad de gerne vil have/mangler for at gøre det attraktivt at være ung i Holstebro. Eleverne fik derefter tildelt et fritidsjob ved navn "Verdens fedeste fritidsjob" i kommunen for at realisere deres ideér.

Det har sidenhen skabt grobund for Dansk Talentakademis kollegium og for forskellige foreninger på Slagterigrunden Slagterigrunden, hvor der nu er forskellige foreninger. Under et interview foretaget i indeværende Frascatiprojekt med en tidligere elev Victor Tambo fra Dansk Talentakademi, der har siddet i bestyrelsen for SUBhuset i Kulturdivisionen indtil for nylig, nævnes det, at miljøet tiltrækker unge borgere (også fra andre kommuner), elever og studerende på tværs af uddannelserne og erhverv, ved at de selv har skabt miljøet – der er brug for alle kompetencer som f.eks. inden for håndværk, bygningskonstruktion, møbelsnedkeri, branding og markedsføring, grafik, events, økonomi, musik samt hjælpere mv. og det handler om at bidrage med det, man kan til fællesskabet.

I dag er de unge, der var med til at starte det hele op, ved at uddanne sig, nogle i Holstebro og andre andetsteds (til f.eks. pilot, journalist, snedker, landmand, maskintekniker, kaospilot og inden for æstetik og kultur). Det, de alle tager med fra miljøet i Holstebro, er de entreprenante erfaringer og tværgående kompetencer, som de ikke ville kunne have læst sig til på uddannelserne, samt et fællesskab de vender tilbage til og bidrager med deres erfaring til den fortsatte udvikling af miljøet. F.eks. afholdes der tilbagevendende aktiviteter, der henvender sig til alle aldersgrupper såsom markeder, events og fællesspisning. Der er efterhånden en omfattende lokalplan med kommende projekter og nye initiativer, der udvider miljøet.

LÆRING OG ANBEFALINGER

Læringen fra Slagterigrunden Holstebro omkring synergier er, at selvom miljøet primært er baseret på kultur, henvender det sig til mange forskellige både unge og alle aldre. Ved at investere i de unge, der tager initiativ og kan opbygge et netværk/fællesskab, har de bevist, at man, får meget igen – hvis det styres af de unge selv.

Anbefalingen er at kigge på de potentialer, der er i ungemiljøer i egen by. På Skiveegnen er der stor erfaring med at skabe et miljø initieret af de unge via Ungdomsskolen Skive og Hal A. Via Hal A er der erfaring med at opbygge et miljø med faciliteter og et fællesskab, der har tiltrukket medlemmer på nationalt plan og får henvendelser om iværksætterprojekter eller eksperimenter, der ønsker et sted/et fællesskab at indgå i. Det er oplagt, med inspiration fra andre miljøer, at bygge videre på dette miljø og involvere de unges netværk.

MILJØ MED FOKUS PÅ FØDEKÆDEN

Arsenalet, Viborg

Arsenalet er et iværksætttermiljø, der er baseret på the Animation Workshop i Viborg. Arsenalet ligger derfor i direkte forlængelse af the Animation Workshop og fungerer som brobygning eller fødekæde fra uddannelse til startup. Iværksættere, der lejer sig ind i Arsenalet, er færdiguddannede på the Animation Workshop, hvor flere er internationale studerende, der nu har slået sig ned som iværksættere inden for animation i Viborg. I Viborg kan man starte karrieren inden for det kreative spektrum på The Drawing Academy og på ungdomsuddan-

nelsen "Visuel HF", der er udbudt af Viborg Gymnasium & HF i samarbejde med The Animation workshop/VIA University College. Uddannelserne fungerer også som forberedelse på at søge ind på The Animation Workshop (der er en af Europas førende klynger på området) og derefter til Arsenalet som iværksætter eller videre til erhvervet som f.eks. EON Reality.

EON Reality, Viborg

EON Reality, VR Innovation Academy & IDC (The Danish Interactive Digital Center) er partnere med VIA University College, Viborg Kommune og EON Reality. EON Reality har strategisk etableret sig i Viborg pga. fødekæden fra uddannelse til erhverv, hvor Viborg har udviklet sig til at være førende inden for AVR-udvikling i Europa. The Danish Interactive Digital Center giver adgang til state-of-the-art Virtual Reality showroom, development lab, og et VR Innova-

tion Academy. VIA University College faciliterer IDC's VR Innovation Academy, hvor ingeniørstuderende og animationsstuderende kan specialisere sig i Virtual Reality og Augmented Reality udvikling, coding, modellering og animation. De studerende har adgang til IDC's showroom, development lab, testfaciliteter og lærer fra EON Reality's eksperter inden for AR and VR.

Det, man kan lære af Arsenalet og EON Reality er hvordan de tænker i brobygning og skaber partnerskaber mellem kommune, uddannelse og erhverv.

LÆRING OG ANBEFALINGER

Omkring synergier var læringen fra Arsenalet, at der var stor værdi i at have en nøgleperson, der faciliterede synergierne mellem kunder og kompetencer. Når der kom store projekter ind, der ikke kunne løses af en mindre virksomhed alene, gik flere sammen på tværs for at løse opgaven - på den måde arbejder de netværksbaseret og kan skalere efter behov, hvilket er meget attraktivt for en lille virksomhed.

Læring fra EON Reality var bl.a., hvordan de bygger på synergier mellem kommune, uddannelse og erhverv. I EON Reality's bygning var der både studerende og startups. På den måde kunne de unge lære af EON Reality og få adgang til deres udstyr. EON Reality kunne nemt rekruttere projektmedarbejdere og følge med i den sidste nye viden fra uddannelsesmiljøet.

Anbefalingen i forhold til at skabe synergier i fødekæden og styrke brobygning fra skole, uddannelse til erhverv, er at tage udgangspunkt i byens eller en egn styrkeposition og hvor der er en stærk udvikling. På Skiveegnen har f.eks. bæredygtig udvikling og grøn omstilling været toneangivende de sidste 40-50 år. Der udvikles uddannelser på området og flere virksomheder kigger mod Skiveegnen grundet GreenLab. Skiveegnens brand Rent Liv er i gang med en revitalisering, der også fokuserer på bl.a. grønne handlinger. Inden for FN's Verdensmål er der et voksende netværk "VerdensmålSkive" på tværs af kommunen, erhvervet, uddannelserne og borgerne.

OFFENTLIGE MILJØER

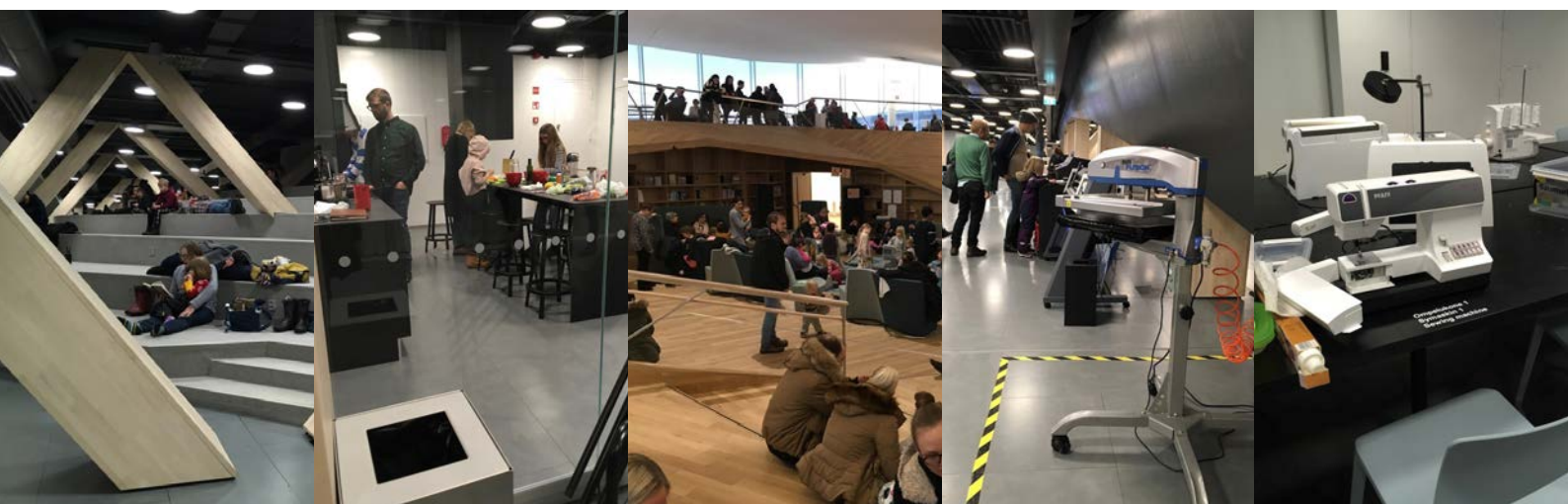
Dokk1 Aarhus,

Dokk1 biblioteket i Aarhus fungerer også som et åbent innovationsmiljø/cowork space både for elever, studerende, virksomheder og kommunen. Her er værksteder inden for teknologi og mindre FabLab samt arrangementer som bla. reparationsværksted afholdt af frivillige fra den landsdækkende sammenslutning RepairCafe, hvor borgere kan komme og få hjælp til at reparere deres ting. Der er en cafe og flere etager blandet med faciliteter, bøger, værksteder og zoner til arrangementer

Oodi Helsinki Centralbibliotek

I det nyåbnede hovedbibliotek i Helsinki kan man opleve virksomhedsmøder, studerende med projekter, elever lave eksperimenter, børn i dagpleje, en uddannelse, der har booket sig ind i køkkenet, studerende/iværksættere, der laver film i lyd- og videostudiet, unge og ældre, der sidder og reparerer deres tøj på symaskinerne, unge i gamertuning, turister og områder til fordybelse/afslapning samt en cafe, der er åben for alle.

LÆRING OG ANBEFALINGER

Det man kan lære omkring synergier fra Dokk1 var, at der i de mange åbne rum, var mange forskellige brugere side om side, både studerende, iværksættere, borgere og div. grupper. F.eks. arbejdede nogle unge studerende med 3D print og som almindelig borger, kunne man se på, blive inspireret og oplyst om denne teknologi. Her handler oplysning og viden ikke kun

om det, der står i bøgerne, men biblioteker er efterhånden blevet et åbent innovations- og makerspace, hvor alle har adgang til basisudstyr og teknologi.

Læring omkring synergier i det åbne miljø i både Helsinki og Aarhus var, at det gav nye muligheder for brugerne ved, at alle ikke behøver at eje en symaskine, professionelt videoudstyr el. lign. for at for at udføre et projekt, om man er elev, iværksætter, studerende, erhverv eller borger. Udstyret er dermed ikke defineret til en bestemt målgruppe, men til et bestemt behov på tværs af brugerne. Denne tilgang er baseret på deleøkonomi og bevidstheden om, at man ikke behøver at eje udstyret selv for at skabe. Denne tendens vinder mere og mere frem både globalt og i Danmark inden for forskellige brancher.

Anbefalingen til mindre samfund, der ikke har/kan skabe et biblioteksmiljø som Helsinki eller Aarhus er at udvikle mulighederne for et fælles miljø på tværs af lokale organisationer. Bibliotekerne kan noget særligt omkring at skabe åbne rammer og systemer for meget forskellige brugere, som er erfaringer der kan have stor værdi at inddrage i udviklingen af et fælles innovationsmiljø.

På Skive Bibliotek er der et mindre FabLab kaldet Læringsambassaden, der er henvendt til kommunens folkeskoler for at styrke innovation og iværksætteri. Der er to lærere tilknyttet Læringsambassaden, der udvikler og afholder innovative forløb, hvor den nye teknologi bliver anvendt. Læringsambassaden kunne med fordel åbnes op og henvende sig til både borgere, studerende, iværksættere og virksomheder, der arbejder med innovation og har brug for at udvikle og teste mindre prototyper. Ved at Læringsambassaden er tilgængelig for brugerne af et fælles lokalt cowork space/innovationsmiljø kan det give læring og inspiration på tværs af brugerne.

OPSAMLING PÅ LÆRING TIL ET LOKALT MILJØ

Et mindre samfund som Skive er ikke stort nok til en direkte kopi af miljøer som i København eller Helsinki, men borgere på Skiveegnen har nogle af de samme behov. Derfor er det oplagt at kigge på indholdet af de større miljøer sat op imod de behov, der er i lokalsamfundet. De dele af store miljøer, der er behov for lokalt, kan skaleres og tilpasses i størrelse. Derfor er det oplagt at kigge på behov på tværs af kommune, erhverv, uddannelse og borgere/foreninger og skabe et miljø med faciliteter, der kan anvendes bredt. På den måde kan man undgå, at alle går efter de samme midler for intern finansiering af rammer og faciliteter, der ville kunne udnyttes af flere på tværs. Det er mere ressourcebesparende, men den helt store gevinst ved fælles anvendelse ligger i potentialet i kendskabet til hinanden på tværs, som er udgangspunktet for samarbejde.

Herunder et par eksempler på fordele, der refererer til de behov, de lokale undersøgelser/interview peger på:

- *Styrkelse af brobygning fra skole til de forskellige uddannelser*
- *Brugerinddragelse/borgerinddragelse (kommune, erhverv, uddannelse og borgere)*
- *Rekruttering af medarbejdere også fra uddannelse til erhverv*
- *Opkvalificering af medarbejdere*
- *Fælles teknologi- og værkstedsfaciliteter på tværs af kommune, erhverv, uddannelse og borgere*

Frascatiprojektet giver et bud på et tværgående cowork og innovationsmiljø i Skive, men kan muligvis inspirere til andre lignende lokalsamfund. Det skitserede bud er baseret på de globale tendenser, de nationale besøgte miljøer og de lokale undersøgelser. Se de tilhørende vidensprodukter for uddybelse.

Se vidensprodukt ("4 Synergier og potentialer i et fælles innovationsmiljø baseret på FN's Verdensmål") og ("4_1 IndholdTilVisionensFokusområder")

Referencer til anvendte billeder:

Compas Hedensted

<http://compashedensted.dk/forside/velkommen-til-compas/compasincuba/>

Kulturdivisionen

<https://kulturdivisionen.xyz/#kdshhome>

SAMLET KILDELISTE FOR ALLE FEM VIDENSPRODUKTER

BØGER

- Belling, L. & Frandsen, L. (2017). *Bæredygtig dannelse; skitser til en empatisk verden*. Fredrikshavn: Dafolo.
- Duus, G., Husted, M., Kildedal, K., Laursen, E. & Tofteng, D. (2014). *Aktionsforskning; en grundbog*. Samfundslitteratur.
- Hansen, E. & Jensen, B. E. (2018). *Lokal ledelse - lokal vækst; Når steder og mennesker skaber forandring og udvikling*. København: Gyldendal Business.
- Hildebrandt, S. (2016). *Bæredygtig global udvikling*. København K: Jurist- og Økonomforbundets Forlag.
- Hildebrandt, S. (2017). *Verdensmålene; vor største mulighed og udfordring*. Viborg: Systime.
- Kristiansson, M. R. (2018) *Entreprenør; proces- projekt*. Bosnia & Herzegovina: Hans Reitzels Forlag.
- Ryan, R. M. & Deci E. L. (2017) *Self-determination theory; basis psychological needs in motivation, development, and wellness*. New York: The Guilford Press.
- Sandberg, J. (2019) *Come Together; Fællesskaber i Danmark*. København: Strandberg Publishing.
- Sprogøe, J., Davidsen, M. H., & Boelsmand, J. (2018). *Begribe og Gøre; innovation og entreprenørskab i et professionsperspektiv*. Frederiksberg C: Frydenlund Academic.
- Vonder Recke, A., Harlev, J., Hansen, S., M. & Thomsen, P. W. (2017) *#Youngster; 5 dogmer til at tiltrække og fastholde Millennials*. København: BoD – Books on Demand.

ARTIKLER

- Alfatsen, A., Brandstrup, M & Mørk, J. (2019). *Partnerskaber på tværs er sektorer er altafgørende for en bæredygtig fremtid*. Altinget Debat. Lokaliseret d. 21. december 2019 på <https://www.alinget.dk/civilsamfund/artikel/debat-partnerskaber-paa-tvaers-af-sektoer-er-altafgoerende-for-en-baeredygtig-fremtid>
- Andersen, F. (2019). *Sådan leder du mod verdensmålene*. Mandag Morgen; Uafhængigt innovationshus. Lokaliseret d. 21. december 2019 på <https://www.mm.dk/artikel/saadan-leder-du-mod-verdensmaalene>
- Dalgas, K. (2018). *Investorer presser virksomheder til bæredygtighed*. Mandag Morgen; Uafhængigt innovationshus. Lokaliseret d. 21. december 2019 på <https://www.mm.dk/artikel/investorer-presser-virksomheder-til-baeredygtighed>

- DI Business Nyheder. (2019). *Unge vil have ledere med holdninger; og handling bag ordene*. DI business. Lokaliseret d. 21. december 2019 på <https://www.danskindustri.dk/di-business/arkiv/nyheder/2019/10/unge-vil-have-ledere-med-holdninger--og-handling-bag-ordene/>
- DI Business Nyheder. (2018). *Store virksomheder vil i seng med iværksættere*. Lokaliseret d. 21. december 2019 på <https://www.danskindustri.dk/di-business/arkiv/nyheder/2018/9/store-virksomheder-vil-i-seng-med-iværksættere/>
- Gandini, A. (2015). *The rise of coworking space; A literature review*. Ephemera; theory & politics organization.
- Grinsted, T. S., Læssøe, J., Blincoe, K. & Matikainen, O. (2017). *Debat: Uddannelser skal drive FN's Verdensmål frem*. Altinget: Forskning. Lokaliseret d. 21. december 2019 på <https://www.altinget.dk/forskning/artikel/debat-uddannelser-skal-drive-fns-17-baeredygtigheds-maal-frem>
- Hesseldahl, P. (2018) *Co-working spaces er blevet big business*. Mandag Morgen; Uafhængigt innovationshus. Lokaliseret d. 21. december 2019 på <https://www.mm.dk/next/artikel/co-working-spaces-er-big-business>
- Hesseldahl, P. (2018). *Når virksomheden ikke længere er rammen om arbejdet*. Mandag Morgen; Uafhængigt innovationshus. Lokaliseret d. 21. december 2019 på <https://www.mm.dk/artikel/naar-virksomheden-ikke-laengere-er-rammen-om-arbejdet>
- Hesseldahl, P. (2018). *Samarbejde som livsstil; Co-working-industrien boomer*. Mandag Morgen; Uafhængigt innovationshus. Lokaliseret d. 21. december 2019 på <https://www.mm.dk/next/artikel/samarbejde-som-livsstil-co-working-industrien-boomer>
- Hildebrandt, S. (2019). *Det er de "bløde" kriterier der skal redde verden*. Mandag Morgen; Uafhængigt innovationshus. Lokaliseret d. 21. december 2019 på <https://www.mm.dk/artikel/det-er-de-bloede-kriterier-der-skal-redde-verden>
- Hildebrandt, S. & Richardson, K. (2019). *Jo, verdensmålene må gerne styre universiteternes forskning*. Mandag Morgen; Uafhængigt innovationshus. Analyser og ny viden. Lokaliseret d. 21. december 2019 på <https://www.mm.dk/artikel/selvfoelgelig-skal-universiteterne-omfavne-verdensmaalene>
- Kampmann, A. (2019). *Vi skal vise virksomhederne, hvad det er for nogle steder, vi gerne vil arbejde*. Strategi og ledelse. CSR.dk – Forum for bæredygtig forretning. Lokaliseret d. 21. december 2019 på <https://csr.dk/%E2%80%9Dvi-skal-vise-virksomhederne-hvad-det-er-nogle-steder-vi-gerne-vil-arbejde%E2%80%9D>
- Kereluik, K., Mishra, P., Fahnoe, C. & Terry, L. (2013). *What knowledge is of most worth; Teacher knowledge for 21st century Learning*. ISTE (International Society for Technology in Education)
- Tulgan, B. & RainmakerThinking Inc. (2013). *Meet Generation Z; The second generation within the giant "Millennial" cohort*. RainmakerThinking Inc.

WEB OG BLOG

AAU Match. (2016). *Quadro Helix er vigtig i arktis*. Lokaliseret d. 21. december 2019 på <https://www.match.aau.dk/inspiration/aa-matchmaker/artikelliste/vis/quadro-helix-er-vigtig-i-arktis.cid341731>

Buré, C. (2018). *From Designing in Teams to Designing in Networks (and Why it Matters)*. Lokaliseret d. 21. december 2019 på <https://medium.com/age-of-awareness/miekevanderbijl-from-designing-in-teams-to-designing-in-networks-d3e494fd3438>

FN's Verdensmål for bæredygtig udvikling (2019). Lokaliseret d. 21. december 2019 på <https://www.verdensmaalene.dk/>

Guacan, R. (2018): *Hvad er et coworking space?* Lokaliseret d. 21. december 2019 på <https://symbion.dk/blog/hvad-er-et-coworking-space/>

King, S. (2017). *Coworking Is Not About Workspace; It's About Feeling Less Lonely*. Lokaliseret d. 21. december 2019 på <https://hbr.org/2017/12/coworking-is-not-about-workspace-its-about-feeling-less-lonely>

Ungdomsbyen kurser c/o Global Platform (2019). Lokaliseret d. 21. december 2019 på <https://ungdomsbyen.dk/kurser/fns-17-verdensmaal/>

Verdensmålene. (2019). Lokaliseret d. 21. december 2019 på <https://www.verdensmaal.org/>

RAPPORTER, ANALYSER OG PUBLIKATIONER

Berthelsen, U. D. (2013). *21st Century Skills; Om det 21. århundredes kompetencer – fra arbejdsmarkedspolitik til allemandseje*. Nationalt Videnscenter for Læsning. Samfundslitteratur. Lokaliseret d. 21. december 2019 på https://www.videnomlaesning.dk/media/2080/21st-century-skills-ulf-dalvad_berthelsen.pdf

Dansk Arkitekturcenter & Rambøll Management Consulting. (2019). *Baseline for the Global Goals in Denmark*. Lokaliseret d. 21. december 2019 på <https://realdania.dk/publikationer/faglige-publikationer/baseline-for-the-global-goals-in-denmark>

Deloitte. (2017). *Kommuner kan skabe lokal udvikling med FN's Verdensmål*. Lokaliseret d. 21. december 2019 på https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/dk/Documents/public-sector/Downloads/FN%27s%20verdensm%C3%A5l%20i%20kommunalt%20perspektiv_2.pdf

Global Sustainable Development Report. (2019). *The future is now; Science for achieving sustainable development*. Lokaliseret d. 21. december 2019 på https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/24797GSDR_report_2019.pdf

Interreg, Gemba, Region Midtjylland, Kask & The European Union. (2004). *Fremtidens incubator; en guide til værdiskabelse i forsker- og udviklingsparkers inkubationsaktiviteter*. Lokaliseret d. 21. december 2019 på <https://interreg-oks.eu/webdav/files/gamla-projektbanken/se/Material/Files/Kattegat/Skagerrak/Dokumenter+projektbank/Inkubator-Match%20Fremtidens%20Inkubator.pdf>

IRIS Group. (2018). *Resultater fra erhvervsanalyse af Skive*. Lokaliseret d. 21. december 2019 på <https://www.skiveet.dk/wp-content/uploads/2018/09/IRIS-Group-pr%C3%A6sentation-af-resultater-fra-erhvervsanalyse-Underdirekt%C3%B8r-Anders-Asboe-Christensen.pdf>

Regeringen (2017). *Handlingsplan for FN's verdensmål; Danmarks opfølgning på FN's verdensmål for bæredygtig udvikling*. Lokaliseret d. 21. december 2019 på <https://www.regeringen.dk/publikationer-og-aftaletakster/handlingsplan-for-fns-verdensmaal/>

World Economic Forum. (2019). *The Global Risks Report 2019; 14th Edition*. Lokaliseret d. 21. december 2019 på <https://www.weforum.org/reports/the-global-risks-report-2019>

EMPIRI

DIALOG, INTERVIEWS OG UDVIKLINGSMØDER MED EKSTERNE VIDENSPERSONER/INSTITUTIONER:

Globale Megatrends, Institut for Fremtidsforskning, Ph.d. Thomas Geuken
FN's Verdensmål, AAU, Ph.d. Michael Søgaard Jørgensen
FN's Verdensmål og cirkulær økonomi, Region Midtjylland, Hanne Juel
Cocreation, Ph.d. Stine Degnegaard,
Entreprenørskab, Ph.d. Michael Rene Kristiansson

BESØGTE COWORK SPACES OG INNOVATIONSMILJØER

Godsbanen, Århus
Innovatorium, Herning
Pakhuset, Kolding
Spinderihallerne, Vejle
BloxHub, København
Compas, Hedensted
Slagterigrunden, Holstebro
Arsenalet, Viborg
EON Reality, Viborg
Dokk1, Århus.
Oodi Helsinki Centralbibliotek

DIALOG, INTERVIEWS OG UDVIKLINGSMØDER MED LOKALE VIDENSPERSONER/INSTITUTIONER:

Skive Kommune herunder:

Erhvervs- og Arbejdsmarkedsudvalget Skive Kommune

Kultur- og Familieforvaltningen - Læringsambassaden, skoledagtilbud, Skive Biblioteket, Ungdomsskolen Skive.

Teknik, Miljø & Udvikling – Kommunikation, Udvikling & Erhverv, Energibyen

Skole/uddannelser herunder:

VIA University College, Erhvervsakademi Dania, Skive College, Skive Gymnasium, Elevrådsformænd fra alle kommuneskoler i Skive kommune.

Erhverv herunder:

Skiveegnens Erhvervs- og Turistcenter (SET)

Virksomheder fra VerdensmålSkive netværket

Virksomheder og iværksættere der arbejder med cirkulær økonomi og FN's Verdensmål

Deltagere på tværs af kommune, erhverv, uddannelse og borgere der deltog i arrangementer

Frascitiprojektet arrangerede eller bidrog til 2018 og 2019.